

พุทธานุภาพ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

บรรยากาศ เราได้บรรยากาศของเรา เราแสวงหา เวลาเราทุกข์กัน เราต้องการสถานที่ เราต้องการความนิ่งเพื่ออะไร เพื่อให้จิตมันสงบ นี่ตอนนี้สัปบายะ สัปบายะทุกอย่างสงบละ แต่เราใจเราสงบไหม ถ้าใจเราสงบ ใจเรานิ่ง ใจเราสงบ ใจเรานิ่ง คนถ้าวิ่งอยู่ คนยังเดินอยู่ ความเห็นของสายตามันจะเคลื่อนไหวตลอด ถ้าเรานิ่ง แล้วเรามองสิ่งต่างๆ เราจะมองเห็นสิ่งต่างๆ ได้ชัดเจน

หัวใจก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจของเรายังเคลื่อนไหวอยู่ คำว่า “สงบ” สงบจากอะไร สงบจากอารมณ์อันหนึ่งนะ สงบจากความทุกข์ สงบจากสิ่งที่มันกินเหยื่อ โลกเขากินเหยื่อกันนะ กินเหยื่อหมายถึงหัวใจใจ เขาอยู่กับโลก แล้วก็แบกรับภาระ เป็นความคิดอันหนึ่ง เป็นความที่พะรุงพะรังมาก แล้วเขาปล่อยความพะรุงพะรังอันนั้นได้ มันจะเป็นความสุข

คนเราแบกของหนัก คุณิ เราแบกของหนักกัน ร่างกายเรา ถ้าเราได้ทิ้งออกไป เราจะเบามาก แต่หัวใจไม่เป็นอย่างนั้น หัวใจมันแบกอยู่ แต่มันทิ้งไม่ได้ เพราะมันไม่รู้จักวิธีการทิ้งใจ แต่ถ้าร่างกายมันแบกมันหนัก มันเป็นวัตถุไซ้ใหม่ เราผลักออกไปจากบ่าเรา มันก็ตกไปละ แต่อารมณ์มันผลัก มันยังผลักออก แต่มันมีกิเลส มันมีตัณหาความทะยานอยาก สิ่งใดไม่ยากคิด มันยังคิด

สิ่งใดอยากจะคิด เช่น ทำคุณงามความดี ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา ประโยชน์อย่างหยาบๆ ประโยชน์อย่างละเอียด ประโยชน์อย่างละเอียด ถ้ามีการประพฤติปฏิบัติ เราออกประพฤติปฏิบัติกัน ว่าชีวิตนี้ไม่มีคุณค่าเลย เราจะไม่ใช่ประโยชน์กับทางโลกเขา หรือ ถ้าการออกไปทางโลกนี้สู้ชีวิต แต่เวลาเราเอาชนะตัวเอง เขาบอกว่าคนไม่กล้าสู้กับสังคัม

สังคມอย่างนี้หรือควรจะไปต่อกรกับเขา สังคມอย่างนี้มันเกิดชั่วพยับแดดใจ แต่สังคມของจิตเรานั้นเกิดตาย เกิดตายมาก็ภพก็ชาติ มันเกิดตายมานะ มันเคยได้รับสภาวะแบบนี้มาตลอด องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ว่า คนที่เกิดตาย ถ้ามีความปวดเจ็บช้ำน้ำใจ เวลาร้องไห้ น้ำตาเกือบไว้ น้ำตาแต่ละภพแต่ละชาติ ทะเลมหาสมุทรสู้ไม่ได้ นะ มันเป็นอย่างนี้มาตลอดใจ คุณสิ ร้องไห้ น้ำตาก็หยด แล้วก็เกือบไว้มันจะถึงกับแม่น้ำมหาสมุทรอย่างนี้ แล้วการเกิดการตายจะขนาดไหน สังคມของใจเรา มันผ่านอย่างนี้มาตลอดใจ สิ่งที่ผ่านมาสังคມมา เราถึงเกิดตายเกิดตาย ไม่มีต้นไม่มีปลาย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาธิการเป็นพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย สิ่งที่สร้างสมบุญญาธิการอย่างนี้มาเพื่ออะไร?

เพื่อมาจะตรัสรู้ไง ตรัสรู้เองโดยชอบ

ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาไม่มีใครบรรลุธรรม ไม่มีธรรมเลย ไม่มีใครยืนอยู่หน้า... ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเอาแบบอย่าง แต่ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม สาวก-สาวกจะผู้เดินตามมหาศาลเลย นี่ถึงสร้างสมบุญญาธิการมาอย่างนี้ ต้องสร้างเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ก็ปุณฺชนเรานี้เกิดตายเกิดตาย

แต่ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่พยากรณ์ มันยังพลิกได้ เพราะการสร้างสมอย่างนี้สร้างสมบุญญาธิการอย่างนี้ มันเป็นเพราะอำนาจวาสนา เป็นบารมี บารมีของจิตใจ นี่จิตนุ่มนวล จิตอ่อน อ่อนควรแก่การงาน จิตแข็งกระด้าง จิตที่เป็นภัยกับตัวเอง ไม่เป็นภัยกับคนอื่นหรือ เป็นภัยกับตัวเอง เพราะมันมองเห็นแง่มุมของจิต มันมีความเห็นต่างๆ จะไม่ให้เราทำคุณงามความดีใจ ถ้าทำคุณงามความดี ความดีอย่างละเอียด

นั่งเฉยๆ นะ เวลาทำงานกันนะ เราทุกข์เราร้อน เวลาหน้าที่การงาน ทุกคนบ่นว่าหน้าที่การงานนี้แสนเหนื่อย หนัก ลำบาก แต่เวลางานของศาสนา เห็นใหม่ นั่งขัดสมาธิอยู่เฉยๆ ทำไมมันทำไม่ได้ล่ะ มันทำไม่ได้ งานอย่างนี้ ในเรื่องของร่างกายสงบนิ่ง แต่หัวใจมันฟุ้งซ่าน หัวใจมันเดือดร้อน สิ่งที่เกิดร้อนนี้มันเป็นงานอะไร มันเป็นงานภายในใจ งานอันละเอียด งานของใจ

งานแบกหามอาบเหงื่อต่างน้ำนี่เป็นงานของร่างกาย งานของผู้บริหาร งานรับผิดชอบ การรับผิดชอบต่อมาก-รับผิดชอบต่อน้อยมันอยู่ที่อำนาจวาสนา คนที่รับผิดชอบต่อ อำนาจวาสนาตรงไหน ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่หรือ ตำแหน่งหน้าที่ คนที่รับผิดชอบต่อ เขารับผิดชอบตำแหน่งหน้าที่เขาละ คนที่เขาไม่รับผิดชอบต่อ ตำแหน่งเขาขนาดไหน เขาก็ไม่รับผิดชอบต่อ คนที่รับผิดชอบต่ออยู่ที่หัวใจเขาต่างหากละ เขาได้สร้างคุณงามความดีมา เขามีความรับผิดชอบต่อเขา จิตของเขาใครถึงตัวเขาเอง

ถ้าจิตของเขาหยาบ เขาปฏิเสธ เขาไม่ยอมรับผิดชอบสิ่งใดเลย สิ่งนั้นจะทำให้จิตใจของเขาไม่ควรแก่การงาน มันไม่เข้าไปถึงใจใจ ถ้าไม่เข้าไปถึงใจจะปฏิเสธไปตลอด หัวเราะชอบใจนะ ถ้าทำสิ่งใดตามความพอใจของตัว แต่เวลาทุกข์เวลายากใครจะแก้ไขให้ละ

“พุทธานุภาพ” อำนาจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะที่เกิดมาพุทธมารดาฝันนะ ฝันว่าได้ช้างเผือก สิ่งที่เป็นช้างเผือก “พุทธานุภาพ”

ขณะการเกิดก็เกิดโลกธาตุห้วนไหว ขณะตรัสรู้ก็โลกธาตุห้วนไหว ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขารก็โลกธาตุห้วนไหว แม้แต่โลกธาตุยังต้องห้วนไหว แม้แต่ผู้ที่มีบุญญาธิการเกิดในครรภ์ของมารดา เกิดนะ จิตปฏิสนธิจิตใจ เข้าไปในครรภ์ของมารดา สิ่งนี้ช้างเผือกใจ เกิดอยู่ในครรภ์ของมารดา นี่พุทธานุภาพ สิ่งที่เป็นพุทธานุภาพ ชาติสุดท้ายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหัศจรรย์นัก

สุดมหัศจรรย์เพราะการสร้างสมมา สิ่งนี้ไม่มีใครอ่อนวอน ไม่มีใครจะจับต้อง ไม่มีใครให้แก้กันได้ แต่เกิดจากที่ว่าสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ต้องสร้างสมบุญญาธิการจนถึงชาติสุดท้าย ชาติสุดท้าย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ตรัสรู้เองโดยชอบ แต่อำนาจวาสนาต่างกัน พระปัจเจกพุทธเจ้าก็ตรัสรู้เอง เพราะไม่มีศาสนา พระปัจเจกพุทธเจ้าถึงมาตรัสรู้ แต่ตรัสรู้แล้วก็สอนในฐานะของพระปัจเจกพุทธเจ้า ในคัมภีร์ว่าพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่สามารถสอนได้...เป็นไปไม่ได้ ขณะที่สาวก-สาวกะ ผู้ที่เดินตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่างเช่นครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าท่านรู้จริง ท่านสอนได้ตามความเป็นจริง สาวกยังทำได้ แล้วพระปัจเจกพุทธเจ้าทำไมจะทำไม่ได้

ทำได้ ได้เพราะอะไร ได้เพราะรู้จริงใจ ได้เพราะขณะที่จิตบรรลุลุทธิแต่ละขั้นตอนมันมีความรู้แจ้งของจิตดวงนั้น สิ่งที่เราอยู่ในหัวใจของเรา ทำไมเราจะสอนใครไม่ได้ แต่การสอนของ

พระปัจเจกพุทธเจ้าสอนในชีวิตของท่าน แต่ถ้อยคำสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้บัญญัติธรรมไว้ทั้ง ธรรมและวินัยนี้เองคือสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติ เหมือนกับภาษาภาษาหนึ่ง เรามีภาษาที่เป็น ภาษากลาง ภาษาบาลีก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นภาษาบาลีนี้เป็นสมมุติละ เป็นสมมุติเพราะเป็นการสื่อ สื่อความรู้ลึกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกมา แล้วเราเราศึกษาธรรมอันนี้ มันจะย้อนกลับ เข้ามาในหัวใจของเราไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้

“พุทธานุกาพ” อานุกาพขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหาศาลนัก

ถ้าไม่ใช่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรมนะ...ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าออกประพฤติปฏิบัติ คั่นคว่ำ การคั่นคว่ำ ทดลองถูก ทดลองผิด กับเจ้าลัทธิต่างๆ สิ่งที่เขาทำกัน อยู่ในโลกไง เราจะปฏิเสธว่าสิ่งนั้นผิดมาแต่แรกโดยที่เราไม่เข้าไปทดสอบ เรากล้าพูดไหม เราจะ กล้าพูดไหมว่าสิ่งที่เราไม่เคยสัมผัส ไม่เคยทดสอบมาว่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สิ่งที่ไม่ถูกต้อง เราไปสัมผัสมา เราไปทดสอบกับเจ้าลัทธิต่างๆ ศึกษากับเขา ศึกษากับเขาแต่ถ้าไม่มีวุฒิภาวะของ พระโพธิสัตว์ค้ำอยู่นะ นี่ศึกษา

คูลี อาพาราบสบอกเลยว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีความรู้เท่าเรา” ฟังสิว่าหัวหน้า หรือศาสดาของเขารับประกันว่า “เจ้าชายสิทธัตถะมีความรู้เหมือนเรา แล้วสอนลูกศิษย์ได้เหมือน เรา” ถ้าคนที่ เป็นกิเลสนะ มันก็พอใจใช่ไหม พอใจอยู่ตรงนั้นนะ แล้วจมอยู่ตรงนั้นไง ตรงนั้น เพราะเป็นฉานสมาบัติ เป็นฉานโลกีย์ ฉานโลกีย์หะเหินเดินฟ้าได้ เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์นะ

ในภาคปัจจุบัน เราประพฤติปฏิบัติ เวลาเราไปรู้ไปเห็นอะไรต่างๆ เราจะไปตื่นตื่นกับ ความรู้ความเห็นของเรา มันยังไม่ได้ในแบบอาพาราบสเข้าสมาบัติได้นะ เพราะอะไร เพราะเข้า สมาบัติได้ หะเหินเดินฟ้าได้นะ ภาพเทวิลระลึกอดีตชาติได้

สิ่งที่เข้าถึงข้อมูล “ข้อมูล” หมายถึงว่า กรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฐมยาม บุปเพณิวาसानุสติญาณ สิ่งซึ่งข้อมูลของจิต ว่าจิตตายแล้วสูญ ตายแล้วสูญ ถ้าตายแล้วสูญ ทำไมองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับถึงพระเวสสันดรได้ ย้อนกลับถึง ๑๐ ชาติได้ ย้อนกลับไปต่างๆ มันต้องมีข้อมูลใช่ไหม ถ้ามันมีข้อมูล เราจะเอาอะไรไปรื้อค้น รื้อค้นสิ่งว่าจิตนี้เคยผ่านการเกิดการ ตายมาขนาดไหน สิ่งที่เป็นข้อมูล แล้วฉานโลกีย์เขาก็รื้อข้อมูลของเขาได้ ถ้ารื้อข้อมูลของเขาได้ เขาไปตื่นตื่นกับข้อมูลของเขา เขายังถือเนื้อถือตัว การถือเนื้อถือตัวนั้นเป็นเรื่องของกิเลส

เจ้าชายสิทธัตถะได้มีการทดสอบ ทดสอบกับเจ้าลัทธิต่างๆ สิ่งที่เป็น สิ่งที่ไม่ใช่ทางที่ ถูกต้อง เราทดสอบ เราได้ปฏิบัติมาหมดแล้ว เจ้าชายสิทธัตถะถึงบอกมันไม่มีใครจะชี้นำได้ นี่ตรัส รู้เองโดยชอบ โดยชอบในขณะที่จิตสงบเข้ามา ด้วยอำนาจวาสนา ด้วยเขาวรรณปัญญา อำนาจวาสนา นะ

ขณะที่ว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณ สิ่งนี้ไปสืบต่อแล้วไม่มีที่สิ้นสุด... ไม่ใช่

จุตูปปาตญาณ อดีต อนาคต... ไม่ใช่

สิ่งที่ไม่ใช่เพราะอะไร เพราะมันไม่สามารถชำระกิเลส

อาสาฬหขยญาณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา สิ่งที่ว่าไก่อตัวแรกเจาะ ฟองไข่ คือ อวิชชา ไก่อตัวแรกนะ คือจิต อวิชชาคือเปลือกของไข่ สิ่งที่จะออกไป นี่จิตที่เป็น นามธรรม ว่าจิตของเรา ความรู้สึกนี่เป็นนามธรรม แล้วอะไรเป็นไก่อ อะไรเป็นเปลือกไข่ อะไรสิ่งที ไปเจาะ สิ่งใดไปเจาะ? นี่ตรัสรู้เองโดยชอบ

“พุทธานุกาพ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกธรรมนี้มีอยู่แล้ว สภาวะธรรมมีอยู่โดย คั้งเดิม เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปได้รับการพยากรณ์มาจากองค์พระที่ปึงกรสัมมาสัม พุทธเจ้า ในสัมพุทธะ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีเป็นหมื่นเป็นแสน เพราะอะไร เพราะวิญญูะมัน เวียนมา กาลเวลานี้ไม่มีที่สิ้นสุด เราไปทำสถิติกันเอง ในวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันนี้ ฟอสซิลก็ล้านๆ ปี ก็ล้านปี ทำไปเถิด เพราะสิ่งนี้มันจะหมุนไปไม่มีต้น ไม่มีปลายหรือ มันจะหมุนไปอย่างนี้ โลก จะเป็นอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาตรัสรู้ต่อไปข้างหน้าอย่างนี้ แล้วเราก็เวียนตาย เวียนเกิด

ถ้าเอาสิ่งนี้ย้อนกลับมาในชีวิตนะ มันจะสลดสังเวช เพราะชีวิตนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าเปรียบเหมือนหยับแดดเท่านั้นนะ เราไปบนถนน เวลาแดดหยับแดดมันออก เรามองแต่ไกลนี้ มันเป็นเท่านั้นนะ นี่เหมือนกันแค่ ๑๐๐ ปี เราก็อายุยาว ชีวิตเรายาวไกล ชีวิตเรายืนมาก คู่สัตว์เขา เขา อยู่ของเขา ๗ วัน เท่ากับที่อายุของเขา นี่เขาก็อายุเขาสั้น แต่ความรู้สึกของเราก็อายุหนึ่งนะ ความรู้สึกของเราหนึ่งชาติหนึ่ง

นี่ก็เหมือนกัน ๑๐๐ ปี เราก็อ่า เราชาติหนึ่ง แล้วก็ต้องเวียนตายเวียนเกิดไปสภาวะแบบนั้น นี่ความเป็นพยับแดดเป็นชีวิตอย่างนั้น แล้วสิ่งที่ย้อนกลับมาละ ย้อนกลับมาถึงว่า อดีต-อนาคต บุญเพนิวาสนุสติญาณ จตุปปาตญาณ แล้วเจาะฟองไข่ออกมา ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ใครจะทำได้ มีแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าไขใหม่

แต่พวกเราสาวก-สาวกะ มีผู้เดินผู้ชี้ นำ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นคว้าเอง ไม่มีคนบอก แต่เรานี้ละ เราทำ มีตำรา มีธรรมและวินัยวางไว้ มีคนบอกนะ แล้วในปัจจุบันมีครูบาอาจารย์จูงมือเดินเลย จูงมือเราแล้วเดินไป ก้าวเดินไป จูงจิตไป ใจดวงหนึ่ง จากใจดวงหนึ่งให้กับอีกใจดวงหนึ่ง จิตควรจะทำอย่างไร ถ้าจิตกระด้าง เวลาเราบวชเข้ามา ทำไมต้องขอนิสัยครูบาอาจารย์ ถ้ามีนิสัย คำว่า “มีนิสัย” เหมือนฝึก

ถ้าจิตเรายังเป็นปุถุชน จิตของเรายังเป็นคฤหัสถ์ จิตเป็นคฤหัสถ์นะ บวชแล้วร่างกาย บวชเป็นสมมุติสงฆ์ แต่ใจมันยังเป็นคฤหัสถ์อยู่ ใจยังใช้ชีวิตโดยคฤหัสถ์ ความคิดความอ่านยังเป็นสภาวะแบบนั้นอยู่ เห็นไหม มันไม่ควรแก่การงาน “ขอนิสัย” ขอนิสัยเพื่อจะปรับหัวใจ ปรับความรู้สึกอันนี้ ถ้าความรู้สึกอันนี้ ปรับให้ควรแก่การงาน “ขอนิสัย” การยืน เดิน นั่ง นอน ให้มีสติ ถ้ามีสติขึ้นมา มันจะย้อนกลับมาจากใจของเรา

เราบอกเราจะประพฤติปฏิบัติกัน เราต้องการธรรมวินัย เราต้องการธรรม เราอยากจะบรรลุธรรม เราอยากจะมีสมาธิ...นี่มันเป็นความคาดหมาย มันเป็นตัวหาความทะยานอยาก แต่ข้อเท็จจริงของใจมันกระด้าง ใจมันไม่สมควร มันถึงมีศีล ที่เรามาทำทาน ทำทานกันอยู่เพื่ออะไร ทำทาน การสละออก ความตระหนี่ถี่เหนียว ความคิด ความคัด เหมือนกับสิ่งที่โต้แย้งในใจใจ เวลาเราอ่านธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเชื่อนะ เชื่อ แต่ทุกคนล้มเพราะอะไร เพราะนิเวศธรรมในหัวใจมีทุกคน

ขณะที่เราอยู่โดยปกติ เราขึ้น เดิน นั่ง นอนนาน เราก็มีวงแหงาหวานอน เรามีการวิตก วิจารณ์ วิจารณ์ธรรมมันกันจิต นิเวศธรรมทำให้จิตมันสงบไม่ได้ จิตนี้สงบไม่ได้เพราะนิเวศธรรมเหมือนน้ำมีตะกอน น้ำมีตะกอนมันจะขุ่นอยู่ตลอดเวลา มันใสไม่ได้หรอก น้ำมันจะใสมันต้องนิ่ง แล้วตะกอนมันนอนกัน ตะกอนคือกิเลส กิเลสมันนอนกัน มันไม่เคยหมดออกไปจากใจหรอก

ถ้าเราพยายามขอนิสัย แล้วเราพยายามปรับใจของเรา ทำใจของเราเข้ามา ถ้าปรับใจของเรา เข้ามา มันจะเปิดใจของเรา ถ้าเราเปิดใจของเรา นี่ครูบาอาจารย์ท่านจงมือเดิน จงมืออย่างนี้ไง เพราะ โดยสัญชาตญาณของมนุษย์ ทุกคนว่าตัวเองมีจุดยืนเริ่มแต่นับหนึ่ง แต่ในข้อเท็จจริง ถ้ากิเลสมันอยู่ในหัวใจ เหมือนกับน้ำที่มันขุ่นอยู่ มันมีฟอง มีตะกอนอยู่ ถ้าทำให้ไม่ขุ่นต้องทำด้วยวิธีใด? สิ่งที่ดีที่สุด คืออยู่เฉยๆ ทำนิ่งๆ มันก็จะนอนกัน แต่ถ้าเราใช้สารส้มเข้าไปแกว่ง มันจะสะอาดเร็วมากขึ้น

นี่ก็เหมือนกันในการฝึก ในการประพฤติปฏิบัติ ศิลปมันเป็นอย่างไร ทาน เริ่มตั้งแต่ทาน เริ่มตั้งแต่สิ่งที่ว่ามันเป็นตะกอน ให้มันน้อยตัวลง ให้มันไม่ขุ่นขึ้นในหัวใจของเรา สิ่งนี้ก็ควรแก่ การงาน ถ้าศิลปะ ศิลปะคือความปกติของใจ เวลามันคิดนะ เวลาจิตมันคิดมันต้องการสิ่งใด เราจะบอก ว่าสิ่งนี้มันเป็นมโนกรรม อธิศีล ศิลปมันเกิดมาจากใจ เพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาบรรลुरुธรรมขึ้นมาแล้วนะ ใจ ฟองไข่ สิ่งนี้เป็นไข่ สิ่งนี้เป็นฟองไข่ สิ่งนี้เจาะออกไป มันสิ่งนี้ มันเป็นสิ่งที่ยึดต้องได้ ทีนี้ สิ่งที่ยึดต้องได้ สิ่งที่ยึด ตะกอนนอนกัน สิ่งที่ว่ามันคิด นี่สิ่งนี้มีอยู่ สิ่งนี้มีอยู่ ถ้าสิ่งนี้มีอยู่ ถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา มันจะถึงจิตจิต มันจะถึงฐานของใจ มันจะมีผู้รับผิดชอบไง การงานใครเป็นคนรับผิดชอบ เราก็ทำ ความสงบของใจ พยายามทำความสงบของใจ จิตนี้มันสงบ ว่าง ขาดสติ ไม่มีผู้รับผิดชอบ

แต่ถ้าเรามีคำบริกรรม เรามีความเชื่อ มีความศรัทธา ถ้าศรัทธาจริต มีความเชื่อมั่น ถ้ามีความ เชื่อมั่น มันทำด้วยความมุ่งมั่นของเรา นี่มันมีฐาน แต่ถ้าทำสักแต่ว่าทำกันนะ เห็นเขาทำก็ทำของเขา แล้วคาดหมายไปเอาธรรมะของคนอื่น...นั่งมองนะ คนอื่นเขากินอาหารกัน เราก็นั่งมองว่า เราจะ อิ่มสักที เราจะอิ่มสักที มันเป็นไปไม่ได้หรอก เราต้องกินของเราเอง การกินอาหารของใจ ตั้งสติ ตั้งคำบริกรรมมันเป็นอาหารของใจ “อาหารของใจ” ถ้าเราไม่ป้อนอาหารมัน มันออกไปเอาเหยื่อ ข้างนอก

จิตนี้หิวโหย จิตมันต้องการอารมณ์ความรู้สึกตลอดเวลา จิต ธรรมชาติของจิตมันแสวงหา อารมณ์ มันต้องคิดตามธรรมชาติของมัน เหมือนธาตุรู้มันแสวงหาตลอดไป มันถึงออกไปเอาสิ่งต่างๆ มาเป็นอาหารของมัน อาหารนี้มันเป็นอาหารพิษ อาหารคิดเข้าไปแล้วมีแต่ความเจ็บปวด มีแต่ความ ทุกข์ร้อนของหัวใจ เกิดมาทำไมเราไม่สมประกอบเหมือนเขา ทำไมเขารุ่งเรืองของเขา สมบัติโลกๆ

นะ สมบัติโลกๆ ดูพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลสิ เป็นกษัตริย์ก็มี เป็นคนทุกข์เข็ญใจก็มี สิ่งต่างๆ ก็มี เวลาบรรลุนิพพานขึ้นมา เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน

สิ่งที่พระอรหันต์เหมือนกัน คือจิตมีคุณค่าเท่ากันใจ แต่สถานะ สถานะจากภายนอก แล้วชาติในปัจจุบันถูกกันไม่ได้หรอก สิ่งนี้เป็นเรื่องของภายนอก เราจะไปมองเขาทำไม ในเมื่อสิทธิของเขาก็มีหัวใจ เราก็มียหัวใจ ในเมื่อมีหัวใจ ทำไมเราจะปฏิบัติไม่ได้ ถ้าเราปฏิบัติได้นะ สิ่งนี้เป็นเรื่องของภายนอก คนเราเกิดตายมา จิตมันเคยทำคุณงามความดี มันเคยกระทำบาปอกุศลมาทุกดวงใจ ขณะที่ปัจจุบัน ชาติปัจจุบันมันเป็นอย่างนี้ เราก็ออมรับเพราะอะไร เพราะนี่คือการกระทำ กรรมของเราเอง เราสร้างของเราเองมา สิ่งที่เราทำมา เราจะปฏิเสธสิ่งที่เราทำมาได้ยังไง ถ้าทำมาอย่างนี้ เราทำมาอย่างนี้ มันได้สภาพแบบนี้ ได้สภาพแบบนี้ แต่เรามีคุณธรรม เรามีความเชื่อมั่น เรามีโอกาส เราออกประพฤติปฏิบัติ ออกประพฤติปฏิบัติ

หน้าที่การงาน เป็นหน้าที่การงาน หน้าที่การงานนะเป็นเรื่องของโลก ปัจจัยเครื่องอาศัย ถ้าบวชเป็นพระ พระก็ยังคงต้องออกบิณฑบาต ปัจจัยเครื่องอาศัยก็ต้องเลี้ยงชีวิต เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันอาศัยอาหาร อาหารอันละเอียดคือลมหายใจ ออกซิเจนอาหารร่างกาย มันต้องสิ่งนี้ตลอดไป แต่เราไปมองคำข้าวกันนะ ครูบาอาจารย์ของเราเนะ ขณะที่ออกปฏิบัติถ้ามันอยาก ท่านจะไม่ไปเลย ไม่ให้มันกิน ไม่ให้มันคือใคร? ไม่ให้กิเลสไง ถ้าเราบิณฑบาตโดยสัมมาอาชีวะ เราเลี้ยงชีพ หยอดน้ำมันล้อรถ เพื่อเกวียนรถไม่ให้มีเสียงดัง จะดำรงชีวิตนี้ไว้เพื่อประพฤติปฏิบัติ เพราะคุณธรรม มรรค ผล นิพพาน มีคุณค่ามาก สิ่งที่มีคุณค่ามาก เราจะต้องยอมเสียสละ

แต่ถ้าเราไม่ยอมเสียสละ เราจะเอาของที่มีคุณค่ามาก แต่เอาภาชนะ เอากิเลสต้นหาคความทะยานอยากอย่างนี้ ภาชนะอย่างนี้ไปรับธรรมมันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ ถ้ามันอยาก นี้ไม่ให้มันคือกิเลส ไม่ให้มันกิน ไม่ให้มันต้องการ ไม่ให้มันบังคับบัญชาของใจเรา จะให้เราทำอย่างนั้น จะต้องให้เราทำอย่างนี้ แล้วเราก็เอามาปรนเปรอมัน กิเลสมันก็มีอำนาจบาตรใหญ่ในหัวใจของเรา มันก็เหยียบย่ำใจของเรา

นี่ถ้าเราต่อต้าน เราพยายามขัดขวางมัน ขัดขวาง มันเกิดดับนะ กิเลสมันยุบหายไปเราทำแสวงหาสิ่งต่างๆ เข้ามาปรนเปรอมัน ยิ่งปรนเปรอขนาดไหนนะ ต้นหาคความทะยานอยาก น้ำล้นฝั่งไม่มีวันพอหรอก มันจะเป็นเรื่องความพอ ขนาดที่ได้ขนาดไหนแล้วพอ มันเป็นไปไม่ได้หรอก

สิ่งที่เป็นไปได้ไหม? สิ่งที่จะเป็นไปได้คืออะไร คือกลับมันต่างหาก คือยับยั้งมันต่างหาก คือไม่ยอมจำนนกับมันต่างหาก ถ้าเราต่อสู้มัน เราไม่ยอมจำนนต่อมัน แล้วเราต่อสู้มัน ด้วยอะไร?

“พุทธานุภาพ” เราเชื่อมั่นในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา แสดงเทศนาว่าการ ใครก็อยากได้ยิน ใครก็อยากได้ฟัง ใครก็อยากให้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะ แล้วในปัจจุบันนี้ ธรรมวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ บอกพระอานนท์ ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอตลอดไป เรามีศาสดาอยู่ตรงหน้า สิ่งที่มีศาสดาอยู่ตรงหน้า แล้วย้อนกลับมาทวนกระแสเข้าไปเฝ้าศาสดาในหัวใจของเรา

พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธานุสสติ พุทธโศภะ ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นึกถึงพุทธะ นึกถึงพุทธโศภะ แม้แต่อนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ยินคำนี้ยังขนพองสยองเกล้า เวลาอนาถบิณฑิกะไปเยี่ยมพี่เขย กำลังนิมนต์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาฉัน

ถาม “มีงานอะไรกัน”

“จะถวายทานองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

ได้ยินนะ ตื่นเต้นมาก เพราะอะไร เพราะบุญกุศล เพราะการฟังใจมา ได้สร้างบุญกุศลมา

สิ่งใดกระเทือนหัวใจมันจะเปิดรับทันทีเลย แล้วเรานี้ขณะพุทธโศภะ ให้เป็นอาหารของใจ ให้ใจไม่กินสารพิษ อาหารที่เป็นพิษ อาหารคือคำปริกรรมใจ เวลาจิตมันเส่ง่ายไป ให้กินพุทธโศภะแทน บังคับ ยกหูปากคอก เวลาเราเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงวัวเลี้ยงควาย มันจะกินหญ้าของมัน หญ้าปากคอก มันไม่กิน ช่มเขาโคกินหญ้า ถ้ามันฝืนก็ต้องสู้กัน ต้องสู้กันนะ จิตนี้เปรียบเหมือนช้างสารที่ตกมัน มันมีอำนาจ มันจะคิดตามอำนาจของมัน แล้วเราเคยปล่อยมันจนเคยชินใจ

ขณะที่เรากำหนดพุทธโศภะ อาหารอย่างนี้จิตสนิท เย็นดี ธรรมะเป็นไม่มีรสชาติ จิตสนิท ไม่มีโทษกับร่างกาย ไม่มีโทษกับจิตใจ แต่มันไม่กิน มันจะเอาอาหารที่มันพอใจของมันนะ ตามแต่รูปรส กลิ่น เสียง นีบ่วงของมาร พวงดอกไม้แห่งมาร ให้จิตนี้ออกไปเอาสิ่งต่างๆ มาเป็นโทษเป็นภัยกับเรา ในปัจจุบันนี้ คูลี ในโลกเขา อาหารที่เป็นพิษกับร่างกาย เขาพยายามแสวงหากันนะ พยายามจะดำรงชีวิตเพื่อจะให้ชีวิตนี้สืบต่อยาวไกล เขายังรู้จักแบ่งแยก เขายังมีคัดเลือก

แล้วปฏิบัติธรรม ผู้ที่ปฏิบัติธรรม คุณธรรมมันสูงส่งขนาดไหน ทำไมเราจะไม่คิดอย่างนั้น ถ้าเราคิดของเราอย่างนี้ เราคิดของเรา ถ้าปัญญามันเกิดนะ ฟังสิ ถ้าปัญญามันเกิด มันมีความพอใจ ทำ ถ้ามีการพอใจ มีความมุมานะ สิ่งนี้จะประโยชน์กับเรา ถ้ามันไม่มีความพอใจจากธรรม มันเป็นการสักแต่ว่า เวลาธรรมมันเกิด เกิดขึ้นมา สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมเกิดขึ้นมานี้เราต้องสร้างสม

กิเลสไม่ต้องนะ กิเลสมันเป็นธรรมชาติของมันนะ มันอยู่กับเรา อวิชชาขบเจฺยยา สงฺขารา อวิชชาพาคิตนี้เกิดตาย แม้แต่เจ้าชายสิทธัตถะเป็นพระโพธิสัตว์ชาติสุดท้าย ขณะเกิดอะไรพาคิต? ก็อวิชชาไง อวิชชาพาคิตมานะ แล้วมาทุกข์มายาก ทุกข์ยากนะ เวลาจะออกแสวงหา เนรราหุลเกิดแล้ว ไม่กล้าละ คิคคฺคฺสิ คนจะออกจากราชวัง ลูกเพิ่งคลอด อยากเห็นหน้า สิ่งนั้นไม่เป็นทุกข์หรือ เป็นทุกข์ทั้งนั้นแหละ เวลาออกไป ๖ ปี เป็นทุกข์ใหม่ เป็นกษัตริย์นะ อยู่ในราชวัง ความเป็นอยู่อย่างหนึ่ง เวลาออกไปความเป็นอยู่อีกอย่างหนึ่ง ไม่เป็นทุกข์หรือ? เป็นทุกข์ ทุกข์นี้ควรกำหนดไง ถ้าทุกข์นี้ไม่ควรกำหนดนะ เจ้าชายสิทธัตถะเวลาออกไปแสวงหาอย่างนี้ เวลาสิ่งที่กิเลสมันมีอยู่ มันต้องมีการต่อต้าน ต้องกำหนด ต้องใช้ปัญญา พอใช้ปัญญาขึ้นมา ใครครวญว่า สิ่งนี้เราเจอมันมากที่ภพที่ชาติ แล้วปัญญาอย่างนี้มันใครครวญสภาวะแบบนี้ สิ่งต่างๆ มันก็มีกำลังใจ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงมีกำลังใจแสวงหาอยู่ ๖ ปีใน ๖ ปี คั่นคว้า

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า สิ่งประพฤติปฏิบัติที่วิกฤตกว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มี พุทธานุภาพขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ประเสริฐมาก เวลาชาวบ้านชาวบ้านที่เขาติเตียน ค่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าสมณะไลน์ต่างๆ นี้ด้วยคุณสมบัติผู้ใด พระอานนท์ทนไม่ไหวเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ใครที่โดนโลกธรรมมากทำองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มี

สิ่งที่เวลากระทบกระเทือนใจก็รุนแรงมาก ผลที่ให้อารมณ์รุนแรงมาก สิ่งที่ให้ผลนะ ผลกับความสุขอันนั้นไง เวลากระทบกระเทือนขนาดนี้ มีสติสัมปชัญญะ ให้เป็นตัวอย่างไง ศาสดาของเราเป็นผู้ชี้แนะเรา เป็นตัวอย่างของเรา สะสมบุญญาริการมาก็ทุกข์ยากมาขนาดนี้ ให้เดือนชีวิตเราเราอย่าไปตื่นกับโลกนะ ถ้าเราไปตื่นกับโลก เราจะใช้ชีวิตไปอย่างนั้นนะ ถึงที่สุดนะ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ถึงที่สุดแล้วเราก็ต้องตาย

เหมือนสัตว์ ครูบาอาจารย์ท่านว่าเหมือนสัตว์ที่เขาจูงไปโรงฆ่า มันไม่มีโอกาสนะ มันยังไม่รู้ตัวมันเองเลยว่ามันจะต้องไปเสียชีวิตนะ ถึงที่สุดแล้วพอเขาฆ่ามันก็ต้องตาย สัตว์มันไม่มีความรู้ มันไม่มีปัญญาเหมือนเรา แต่เราใช้ชีวิตอยู่อย่างนั้นใหม่ ถ้าเราใช้ชีวิตอยู่อย่างนั้น เราตั้งใจ เราทำสิ่งใดกับเราบ้าง เป็นประโยชน์กับเราบ้าง ถึงที่สุดถ้ามันพลัดพรากไปแล้ว เราก็ต้องไปสถานะใหม่

ในปัจจุบันนี้เราเกิดมามีบุญ มีบุญเพราะเราเข้าไปในกระแส กระแสของครูบาอาจารย์ท่านพาชี้หน้าไป นี่จิตใจมันก็เบิกบานอย่างนี้ จิตใจจะตื่นโลกขนาดไหนมันก็คิดถึงในภาคปฏิบัตินะ สิ่งนี้มันมีอยู่ แต่ขณะที่เราตายไปแล้วไปเกิดในภพใหม่ เราจะไปเจอสังคมอย่างไร เราจะไปเจอกับสิ่งที่ถ้าไปเกิดในมิชฌาติภูมิ เราจะไม่มีโอกาสเลย ถ้าไปเกิดในสัมมาทิฐิ เราจะไม่มีโอกาส สิ่งที่มีโอกาสก็จะพาดำเนินนะ สิ่งที่เราพาดำเนินเราก็เป็นผู้เดินตาม

สิ่งที่เป็นที่เดินตาม นี้เราเกิดมาประเทศอันสมควร ถ้าไปเกิดในประเทศสมควรในปัจจุบันนี้ ด้วยยิ่งสมควรใหญ่เลย สมควรเพราะอะไร เพราะคุณดี สังคมเขาอยากจะทำปฏิบัติกัน เวลาเราไปในสังคมนักปฏิบัติ ผู้ที่มีคุณธรรม คุณธรรมเราอยู่ที่ไหนล่ะ คุณธรรมมันอยู่ที่หัวใจนะ สิ่งในโลกภายนอก เรื่องของร่างกาย เรื่องของการแสดงออก สิ่งที่เราแสดงออก สิ่งใดมันเป็นประโยชน์เราก็เก็บสิ่งนั้น สิ่งใดไม่เป็นประโยชน์วางไว้

ใจเขาใจเรา ความผิดพลาดของคนอื่นเป็นเรื่องของคนอื่น ความผิดพลาดของเรา มันทำให้เราออกนอกทาง ถ้าความผิดพลาดของเราถูกต้อง มันจะย้อนกลับมาทวนกระแส เราต้องหน้าที่ดูแลดูใจเรา ถ้าดูใจเรา การกระทำมันก็เป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา อุดตา หิ อุดตโนนาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ในเมื่อมีครูบาอาจารย์ท่านจูงมือเดินอยู่ก็จริงอยู่ เห็นไหม จูงมือเดินนะ

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้ทางแล้วเราจะเดินถึงทางหรือไม่ถึงทาง นี่การเดินนะ แต่ถ้าครูบาอาจารย์ชี้ จูงมือเดิน หมายถึงว่า เวลาเราประพฤติปฏิบัติไปเราไปประสบสิ่งใด เราก็มองสิ่งนี้เป็น ไซ้ เป็น ไซ้ แต่เวลาหลวงปู่ดูลย์ท่านว่าไว้ สิ่งที่เราเห็นจริงทุกอย่างเลย แต่ความเห็นนั้นไม่จริง เพราะความเห็นนั้นไม่จริง เพราะเรามีกิเลสเจือไปตลอด เราเกิดมาจากกิเลส

สิ่งใดการประพฤติปฏิบัติที่มันไม่สมความตั้งใจของเรา เพราะมันมีกิเลสอยู่ แล้วเวลาปฏิบัติกิเลสมันก็แฝงมาในความรู้สึกของเรา แล้วก็คาดหมายไป เพราะสิ่งนี้มันเป็นความมหัศจรรย์ ขณะ

จิตสงบ มันก็เป็นความมหัศจรรย์ระดับที่ว่า คนที่จิตสงบยังขณะคิดในสมาธิ เขาก็ว่าสิ่งนั้นเป็นธรรมแล้ว เพราะมันเป็นความมหัศจรรย์ แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์นี้จึงมีอย่างนี้ แก่ใจอย่างนี้ แก่ใจว่าทำต่อไป ทำต่อไป ประสบการณ์ของจิตดวงนั้นจะสอนจิตดวงนั้นเอง

แต่ถ้าเราไม่มีครูบาอาจารย์คอยจูงมือละ เราคิด คำว่าคิดนะ คนหลงคือคนไม่รู้ ขณะที่คิดนะ มันมีติดบอด มันมีติดบอดเพราะสภาวะแบบนั้น มันจะมีเหตุผลของมันนะ จะอ้างกรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ธรรมเป็นอย่างนั้น ความเห็นอย่างนี้ อ้างอิงไปหมด ผู้ใดปฏิบัติธรรมคันเดาธรรม ธรรมะจริง แต่กิเลสเราในใจเรามันคันเดา พอมันคันเดามันก็คาดหมายไป แต่ถ้ามีครูบาอาจารย์จูง จะต้องสั่งที่ว่าเป็นสิ่งที่เราเห็นในหัวใจ ให้พิสูจน์ ให้ตรวจสอบ สิ่งที่ตรวจสอบ

อาหารนะ เรากินแล้วอึดไหม? อึด แล้วพอมันย่อยไปแล้ว หิวไหม? หิว จิตก็เหมือนกัน ขณะที่มันสงบนะ สพุเพ ฌมฺมา อนคฺตา สภาวธรรม ถ้าเราไม่มีชำนาญในวสี ชำนาญในวสี คือในเหตุ ถ้าเราสร้างเหตุได้ตลอดไป เราจะมีผลตลอดไป “ชำนาญในวสี” กำหนดเหตุ พุทฺโธ ตั้งสติแล้วจิตนี้จะคงที่ แต่ถ้าเราสงบเข้ามา แล้วเราให้ความสงบนี้อยู่ตัว...เป็นไปไม่ได้ เพราะอะไร เพราะมันเป็นอนัตตา สิ่งที่เป็นอนัตตา เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป มันเป็นไปไม่ได้

แต่ขณะที่วิปัสสนาไป ถ้าปัญญามันเกิด ตัวมันเองเป็นอนัตตา เราเห็นความเป็นไปของอนัตตา ถ้าจิต จิตมันเราสั่งสมเข้ามาแล้วย้อนออกไป อนัตตาตรงไหน อนัตตามันเป็นสภาวะเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป แล้วเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไปโดยมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากซ่อนมันมา มันก็เลยออกไป ออกไปกระทบกับสิ่งภายนอก ภาย เวทนา จิต ธรรม เพราะอะไร เพราะมันเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นเรา สิ่งต่างๆ เป็นเรา

“พุทธานุกาพ” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นสภาวะแบบนั้น แล้วเราปฏิบัติ ถ้าเกิดมรรคญาณขึ้นมา มรรคของใคร ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ฌมฺมจักกฯ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาแสดงธรรม สิ่ง que แสดงธรรมออกไปนี้พระอัญญาโกณฑัญญะ เพราะทำความสงบของใจ อุบัติญาณ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ๖ ปี มันมีฐาน ฐานคือจิตสงบมาพร้อมใจ พร้อมควรแก่การงาน

แต่เราไม่มีฐาน เราถึงต้องทำความสงบของใจเข้ามาก่อน “ฐาน” ฐานงาน โลกุตตรธรรม ไม่ใช่โลกียธรรม คุณติ ทางโลกเขา เขามีปัญญากันมากนะ เขาใช้ปัญญาของเขาประกอบสัมมาอาชีวะของเขา นี่เขาประกอบอาชีพของเขา เขาก็ใช้ปัญญาของเขา แล้วอาชีพนักบริหารเขา

วางแผน วางโครงการ ลึกลับซับซ้อนมหาศาลเลย นี่โลกียธรรม ถ้าโลกุตตรธรรม ถ้าโลกุตตรธรรม ย้อนกลับมาเพราะมันมีฐาน จิตมันสงบเข้ามา มันถึงตัวของมัน แล้วถึงตัวของจิต

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปิดธรรมออกมา นี่พร้อมอยู่แล้ว พอพร้อมอยู่แล้ว คนชี้ทาง จูงมือแล้วเดินไป พระอัญญาโกณฑัญญะ สภาวะธรรม เห็นสภาวะสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้น เป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายต้องดับหมด สิ่งใดที่เป็นของเรา สิ่งใดที่ว่าจิตมันยึดมัน มันไม่มี มันไม่มีอะไรสะดวก ไม่มีละ สิ่งที่ยึดมันไม่มีเพราะอะไร เพราะปัญญามันใคร่ครวญแล้ว สิ่งนี้มันเป็น สัพเพ ธมมา อนตตา ใจ มันเป็นอนัตตา มันเป็นสภาวะความเป็นจริงของมัน เห็นสภาวะแบบนั้น จิตมันเห็นตามเป็นจริง มันก็ตัดขาด เป็นอกุปปธรรม

คำว่า “อกุปปธรรม” ไม่ใช่ “สัพเพ ธมมา อนตตา”

สภาวะธรรมนี้ สัพเพ ธมมา อนตตา เป็นสภาวะธรรมที่เรากำลังสร้างสมอยู่ สร้างสมขึ้นมา เวลาเรากินข้าว เราอยู่ของเรา เราใช้อะไรก็แล้วแต่ มันต้องเปลี่ยนแปลงตลอด สิ่งที่ยึดมันนั้น มันเป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจังและความรู้สึกอันนั้น มันเข้าใจสิ่งนั้น มันเป็นอนัตตา สิ่งที่เป็นอนัตตา สภาวะแบบที่เป็นอนัตตา แล้วมันรู้จริงตามความเป็นจริงของมัน มันจะปล่อยของมัน มันจะขาดของมัน เป็นอกุปปธรรม สิ่งที่เป็นอกุปปธรรมมันอยู่กับใจดวงนั้นนะ สิ่งที่ยึดมันนั้น นี่เพราะเราก้าวเดินของเราเป็นขั้นตอนเข้าไป มันถึงต้องพยายามทำของเราขึ้นมา ถ้าทำของเราขึ้นมา นะ มันเป็นสมบัติของเรา

เราทำบูชาใคร? เราทำบูชาของค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเดินตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีผู้ชี้ นำ ไม่มีคนบอก ต้องพยายามแสวงหาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอง แต่เราเราเป็นเวไนยสัตว์ ผู้ที่มีบุญญาธิการ ครอบงำทิพย เวลาคู่สมเด็จสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ ฟังเทศน์ที่เดียวสำเร็จเลย นั่นเพราะจิปปาปัญญา แต่เวไนยสัตว์ ขณะที่เราก้าวเดินมันเป็นไปไม่ได้ มันเป็นไปไม่ได้ เป็นมรรค ๔ ผล ๔

ถ้ามรรค ๔ ผล ๔ เราพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นไป ประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นไป มันทำความสงบซ้อนเข้ามา แล้วย้อนกลับไปดูจิต ย้อนกลับไปดูจิต ก็เลศอยู่ที่จิต แต่จิตนี้มันออกไปอยู่ มันออกไปรับรู้ เพราะอะไร เพราะจิต นามธรรมมันอยู่ได้ของมันตามธรรมชาติไหม คุณ

ดูอากาศ ดูความเปลี่ยนแปลง มันแปรปรวนตลอด เห็นไหม เราถ้าคนฉลาด ออกซิเจนต่างๆ เอามาใช้เป็นประโยชน์ได้ สิ่งนี้อ่ามาใช้เป็นเชื้อเพลิงก็ได้ เอามาทำสิ่งต่างๆ ก็ได้

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตมันอยู่ในร่างกายของเรา มันอยู่ในร่างของมนุษย์ ถ้าเป็นเทวดา อินทร์พรหม ก็อยู่ในภพของเขา จิตของใคร ใจของคนอื่น หน้าที่ของเขา เขาสุข-เขาทุกข์ก็เป็นหน้าที่ของเขา แต่สุข-ทุกข์ในหัวใจของเราเป็นหน้าที่ของเรา แล้วมันอยู่ในร่างกายของเรา ถ้าเราดูใจของเรา เรารักษาใจของเรา ใจของเรามันก็ยกขึ้นวิปัสสนาได้อีกชั้นหนึ่ง ถ้ายกชั้นวิปัสสนาอีกชั้นหนึ่ง...มันไปคู่อะไร? มันไปคู่อะไรที่เป็นละเอียดยังเข้าไป

“มรรคหยาบ-มรรคละเอียด” คูสิ ขณะที่เราใช้ปัญญาของเราที่เป็นโลกีย์ปัญญา สิ่งที่เป็นปัญญา ประพฤติปฏิบัติ ถ้าทำสมาธิมันก็เป็นฌานโลกีย์ แต่ถ้ามันเป็นปัญญา เป็นสัมมาสมาธิแล้ว มันย้อนกลับมา มันเป็นสัมมา สิ่งที่เป็นสัมมาสมาธิเพราะอะไร เพราะมันมีศีล ถ้าไม่มีศีล เวลาจิตสงบเข้ามา จิตของผู้ที่สงบ เขาใช้เป็นสิ่งต่างๆ ได้ทั้งนั้นละ แต่ถ้ามันมีสมาธิ มันมีศีล ศีลนี้มันเบียดเบียนตนเองไม่ได้ มันเป็นความปกติของใจ ถ้าเป็นความปกติของใจ เวลายกขึ้น มันก็เป็นปัญญาชอบ ความคำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ เพียรชอบ งานชอบ แต่ขณะที่ชอบ วิปัสสนาขนาดไหน ก็เลสมันก็สอดไปตลอด ถ้ากิเลสมันสอดไปตลอด มันก็มรรคสามัคคีไม่ได้ แต่ถ้ากิเลส มันโดนมรรคญาณทำลายไปบ่อยครั้ง บ่อยครั้งเข้า เหมือนกับเราทำงาน เราจะถอนสิ่งใดๆ เราจะทำอะไรที่มันแน่นหนา เราพยายามเคาะ พยายามนวดขูดให้มันเคลื่อนไหวตัว ถ้าเคลื่อนไหวตัวมันก็ทำได้ นี่คือการประพฤติปฏิบัติใจ นี่คือการชำระสะสาง เรื่องใจของเรา

ดูเขาซักผ้า เขาต้องซักบ่อยครั้งมันก็สะอาด ใจก็เหมือนกัน เราซักฟอกด้วยธรรม ซักฟอกจากจิตของเรา เราต้องขยันหมั่นเพียร คูสิ เติณจงกรม นั่งสมาธิภาวนา นี่เป็นเรื่องของเปลือกนะ แต่เรื่องของปัญญาถ้ามันหมุ่นอยู่ภายในนะ มันจะหมุ่นของมัน แล้วมันจะย้อนกลับมา ทวนกระแสเข้ามา เราจะลึกลับ เวลาขณะที่ธรรมกับกิเลส มันต่อสู้กันในหัวใจโดยวิปัสสนาญาณนะ มันจะมีกำลัง มันจะมีความสุข มันจะมีความรับรู้ ถ้าวิปัสสนาไปแล้วมันปล่อยวาง มันจะโล่ง

ถ้าเป็นสมณะ ความที่ใช้คำบริกรรม จิตสงบอย่างหนึ่ง แต่ถ้าใช้ปัญญาใคร่ครวญ เวลาจิตมันปล่อยวางอีกอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งเพราะมันปล่อยวางด้วย แล้วปล่อยกิเลสด้วย กิเลสมันจะเริ่มจางไป จางไป นี่ความว่าง

ความที่จิตมันละเอียดเข้ามาเป็นชั้นๆ เข้ามา ใครเป็นคนผู้รู้ล่ะ? ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะรู้ตลอดมา แล้วรู้ตลอดมา ก็เลสมันก็สอดมาตลอดว่า สิ่งนี้เป็นกรรม สิ่งนี้เป็นกรรม จะติดไปหมดละ แล้วถ้าเราติด เราจะตรวจสอบ

คนที่มีอำนาจวาสนาจะตรวจสอบตลอดเวลาว่า ถ้ามันมีเหตุมีผล มันมีอะไรเป็นเครื่องบอกล่ะ ถ้ามันมีเหตุมีผล เครื่องบอกของมัน ขณะจิตมันจะบอกของมัน ขณะจิตนะ ขณะที่ว่าขณะจิต ขณะที่กิเลสมันขาด เห็นใหม่ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ตั้งแขนขาดนะ” ตั้งแขนขาดออกไป สังโยชน์ขาด สิ่งต่างๆ ขาดออกไป จิตมันจะปล่อยเข้ามา นี่เป็นสันติภูมิจิโก

พุทธานุภาพที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจาะเปลือกไข่ ปอกเปลือกไข่มาตั้งแต่ ๒,๕๐๐ กว่าปี มาจนถึงปัจจุบันนี้ ถ้าเราเข้าไปเห็นของเรา เราเข้าไปทำลายของเรา มันก็เหมือนกัน สิ่งเหมือนกัน “พุทธานุภาพ” เดินตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วประพฤติปฏิบัติมาจากหัวใจของเรา ขณะที่พุทธโธฯ เรายะลิกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึง ให้เป็นผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ในหัวใจของเรา แล้วเกิดปัญญาเข้าไปชำระของเรา มันจะเห็นสภาวะไปเป็นของเรา มันเป็นของสดๆ ร้อนๆ มันจะเป็นปัจจุบันตลอดไป

เพียงแต่ว่า อดีต-อนาคตมันมาบังใจของเราเอง เราไปน้อยเนื้อต่ำใจว่าเราเกิดไม่ทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าเกิดทันองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะชี้หน้าเรา จะบอกเรา นั่นเป็นเพราะว่า พุทธานุภาพที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดำรงชีวิตอยู่ในพระไตรปิฎกอย่างนั้นจริงๆ

เวลาจะรอใจ รอกาลเวลา รอความสุขอมของใจ เหมือนผลไม้ ถ้ามันแก่ขึ้นมา รอผลไม้ ตั้งแต่อก ตั้งแต่อ่อน กว่ามันจะแก่ กว่าข้าวจะเหลือง กว่าจะผลิออกจากต้น จิตก็เหมือนกัน การงานของเรา เราก็ดำเนินการของเรา แต่ในปัจจุบันนี้มันเป็นกรรมและวินัยนี้เป็นเครื่องดำเนิน แล้วเราศึกษาของเรา แต่ครูบาอาจารย์ผู้ชี้หน้ามี ถ้ามีอย่างนี้เราก็ปรึกษา ปรึกษานะ ถ้าเราปรึกษาครูบาอาจารย์ ถ้ามีเหตุมีผล ใจมันเชื่อ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่เราเห็นเรารู้ แล้วครูบาอาจารย์ท่านวินิจฉัย ออกนอกกลุ่มนอกทาง สิ่งนี้เป็นการบอก บอกถึงวุฒิภาวะได้หมดเลย

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นี้อริยสังข์อันเดียวกัน สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติไปจะเหมือนกันทั้งหมด จะพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม ขณะที่พิจารณากายก็กายอย่างเดียว จิตก็จิตอย่างเดียว เวทนาจึงเวทนาอย่างเดียว ธรรมก็ธรรมอย่างเดียว อย่างเดียวรวมหน้าเดียว แต่ถ้าที่เวลา

วิปัสสนาไป เราจะเปลี่ยนแปลงเป็นอุบายวิธีการอย่างนี้ได้ ทำงานจำเอนะโลกเขายังเมื่อ ในการ
ประพฤติกปฏิบัติ นี้กิเลสมันหลอก หลอกให้เมื่อ

แต่ขณะที่เราวิปัสสนาไป ถ้ามันปล่อย...ไม่เมื่อ มันเป็นความสุขมหาศาล

ทุกข์ควรกำหนด สุขไม่ต้องละหрок สุขมันเกิดนะ เราพอใจ มันจะอยู่กับเราไป เพราะมัน
เป็นอนิจจัง สิ่งที่มีความสุขอย่างนี้ สุขเกิดจากตทังคปหาน คือสุขเกิดขึ้นชั่วคราว สิ่งสุขเกิดขึ้น
ชั่วคราว เหมือนไฟมันติด ไฟมันลุกโชติช่วง เราเอาน้ำธรรมสาตเข้าไป ไฟมันดับชั่วคราว ไฟต้อง
จุดมันถึงติดนะ กิเลสมัน...โทสัคคินา โมหัคคินา ไฟเป็นราคะ ไฟเป็นโทสะ ไฟเป็นโมหะ ไฟ ๓
กองมันเผาอยู่ตลอดเวลา ไม่ต้องใครไปจุดหрок มันติดโดยธรรมชาติของมัน มันมีธรรมชาติของ
มันอยู่แล้ว แล้วมันมีเครื่องตา หู จมูก ลิ้น กาย ไปเห็นรูป รส กลิ่น เสียง มันยังเข้าไปใส่เชื้อไฟ สิ่ง
มันใส่เชื้อไฟมันก็ลุกโชติช่วง สิ่งที่ลุกโชติช่วง วิปัสสนาไปเป็นบ่อยครั้งเข้า ถ้ามันปล่อย กายกับจิต
แยกออกจากกันนะ กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส

“พุทธานุกาพ” จะซึ่งมาก กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าอีก เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เราได้มา มันเป็นการบอกกล่าวในใจนะ จิตถ้าเราบรรลุธรรม
ขึ้นมา จะบอกเลยว่า จิตนี้มีต้นมีปลายแล้ว

เราอย่างพระโศดาบันเกิดอีก ๗ ชาติ จะต้องมีต้นมีปลาย รู้ขึ้นมาในหัวใจ เหมือนกับเรานี้
นะ จิตนี้ต้องเวียนตายในวัฏฏะไม่มีต้นมีปลาย ทุกคนไม่มีอำนาจ เราจะไปสร้างสติ เรารักษาศีล เรา
ทำตัวปกติ ไม่ไปอบาย แต่ก็เกิดตาย แล้วเกิดถ้ามันไปกรรมบันดาลขึ้นมา เราไปเจอสิ่งใดที่เราไป
ทำบาป แล้วมันพลาด ผิดพลาดไป มันก็ต้องไปอบาย สิ่งไปอบายเพราะกรรมให้ผลใจ แต่ถ้าเรา
ทำวิปัสสนาของเราถึงที่สุด มันบอกเข้ามาในหัวใจนี้ พระโศดาบันจะรู้กลางหัวใจเลยว่า เราเข้า
กระแสแล้ว เราจะไม่ไปอีก แล้ววิปัสสนาไปจนกายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส นี่มันบอกความ
ละเอียดเข้ามาในหัวใจนะ ว่างเลย

แล้วว่างถ้าคิด ถ้าติดนะ ถ้ามีครูบาอาจารย์ สิ่งนี้จิตมันปล่อยวางขนาดไหน ถ้าเราย้อนกลับ
เข้าไปนะ มันรันระยะห่างไ้ ถ้าระยะห่างที่สิ่งการบังคับบัญชาออกไปไกล มันก็ออกไปรับรู้สิ่ง
ภายนอก เวลามันลอยเข้ามา กิเลสมันรันเข้ามา รันเข้ามา นี่ถ้ามันว่างขนาดไหน มันยังระยะสั้น

ระยการบังคับบัญชามันสั้น มันยังจับต้องได้ยาก ถ้าจับต้องได้ยากเราต้องทำความเข้าใจ แล้วย้อนกลับไป มันจะเป็นกามราคะนะ

ถ้าสิ่งที่เป็นกามราคะ พิจารณาหายไปจะเป็นอสุภะ สิ่งที่เป็นอสุภะมันจะน่าเบื่อ มันจะเป็นสภาวะแบบใดที่มันทำให้เราไม่มีความรู้สึกไปกับมัน นี่เราต้องวิปัสสนาไปบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า สิ่งทีวิปัสสนาบ่อยครั้งเพื่ออะไร? เพื่อถอดถอนมันไง ไฟเป็นโทสะ ไฟเป็นโมหะ มันไม่ได้ตั้งใจมันก็คิดค้นในหัวใจ ถ้ามันคิดค้นในหัวใจ นี่สิ่งที่เป็นเชื้อใจอันละเอียดมันเกิดจากความที่มันเกิดจากใจเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ โทสะ โมหะมันฝังอยู่ที่ใจ ถ้าฝังอยู่ที่ใจ มันถึงพาเกิด พาตายไ้

เราไปมองกันข้างนอกนะ เวลาเราประพฤติปฏิบัติ ถ้ามีสติ เมื่อก่อนเราเคยโกรธมาก เมื่อก่อนเราเคยมีกิริยารุนแรงมาก เดียวนี้ประพฤติปฏิบัติธรรม เราดีขึ้น เราดีขึ้น นี่เราไปคาดหมายกันเองว่า มันเป็นกิริยาการแสดงอาการ เราไม่ได้คิดเลยว่า จิต เวลามันมีความรู้สึกของมันนะ กามราคะนี้มันเกิดที่ใจ พอกามราคะมันเกิดที่ใจ คุณิ เวลามันเสพกันเอง มันพอใจ นี่มันเสพในหัวใจ ก่อน มันเพราะขั้นกับจิตมันรับรู้ พอรับรู้แล้วมันจึงต้องการเป็นเรื่องของโลก ต้องการเป็นเรื่องของภายนอก ต้องการเพราะอะไร?

เพราะมันมีเชื้อ เชื้อมันอยู่ที่ใจ ถ้าเชื้อมันอยู่ที่ใจ ปัญญาอันละเอียดเข้ามา มันจะย้อนกลับมาที่ใจ ถ้าย้อนกลับมาที่ใจ แล้วมันมีกำลังด้วย กำลังเพราะเป็นกามโอมะ นักปฏิบัติสิ่งนี้จะทำให้มันอยู่ในโอมะ อยู่ในใต้อำนาจของมารไง เพราะถ้ามารเอาสิ่งนี้มาต่อ แล้วสิ่งนี้มันเป็นเรื่องของโลก มันเป็นเรื่องที่พอใจของโลกมาก โลกจะพอใจกับสิ่งนี้ สิ่งนี้จะทำให้การแสวงหา การดำรงชีวิตต่างๆ แม้แต่สัตว์ สัตว์มันสืบทพันธุ์กัน เพราะสิ่งนี้ไง สัตว์มันสืบทพันธุ์เพราะเป็นธรรมชาติของเขา สิ่งที่สัตว์มันสืบทพันธุ์ เป็นธรรมชาติของเขา มันถึงดำรงเผ่าพันธุ์ของเขา อย่างนี้สัตว์โบราณยังสูญพันธุ์ไปเลย สิ่งที่สูงยัตินี้มันก็ปรับเป็นเผ่าพันธุ์ใหม่ของมันไปตลอด เพราะจิตนี้ไม่ต้องไปห่วงว่า ถ้ามันไม่มีสิ่งการเกิด แล้วจิตจะไม่ไปเกิดอีก

จิตเกิดตลอดเวลา จิตเกิดตลอดเพราะมันมีสิ่งนี้เป็นเชื้อใจ สิ่งนี้เป็นเชื้อใจ

ถ้าเราย้อนกลับมา ย้อนกลับมาที่ใจ ย้อนกลับมาที่ใจ กำลังของน้ำป่า กำลังของความ ต้องการ ของสัญชาตญาณของตัณหา สัญชาตญาณของกามราคะนี้มันมีสัญชาตญาณของมัน แต่มัน

เป็นความละเอียดคนละ สิ่งที่ความละเอียด มันแสดงตัวของมัน โดยที่จะไม่ให้เรารู้ใจ ไม่ให้เรารู้ มันถึงมีอำนาจเหนือเรา ถ้ามีอำนาจเหนือเรา ถ้าปัญญาเราย้อนกลับมันจะเป็นมหาสติ-มหาปัญญา มหาสติเพราะมันเกิดดับในหัวใจ สติมันต้องไวมาก

ดูสิ่งที่ละเอียด เราต้องใช้เครื่องมือละเอียดเข้าไปชำระนะ นี่ก็เหมือนกัน ความเกิดของความคิดในหัวใจ ความต้องการของมัน ความต้องการยังไม่ใช่สิ่งที่มันปรารถนา ความต้องการ สิ่งที่ปรารถนามันมีข้อมูลในใจสิ่งเปรียบเทียบ สิ่งที่เปรียบเทียบมันถึงออกมาเป็นความรู้สึกจากภายนอก ถ้ามันย้อนกลับเข้ามา เห็นไหม ปัญญาอย่างนี้มันจะฝึกฝน ฝึกฝนความรู้สึกเข้าไป ฝึกฝนความรู้สึกเข้าไปถึงภายในของเรา

แล้วถ้าปัญญามันทันโดยกำลังของสมาธิ งานชอบ ชอบเพราะเราจับต้องกามราคะได้ ถ้าจับต้องไม่ได้มันจะว่าง ว่างนะ แล้วมันซุกอยู่ในหัวใจนะ ทั้งๆ ที่มันเป็นกามภพ มันก็อาศัยมันอยู่ในหัวใจของเรา อยู่ในหัวใจกับเรา แล้วซุกอยู่ในหัวใจของเราโดยที่จะไม่ให้เรารู้ทันมันเลย แต่เพราะพุทธานุภาพ อานุภาพของธรรมและวินัย อันนี้บอกมรรค ๔ ผล ๔ อานุภาพของครูบาอาจารย์คอยตักเตือน แล้วเราจะย้อนกลับ ย้อนกลับเข้ามาถึงนี้

ว่างขนาดไหน ถ้าไปจับต้องได้ เหมือนกับสิ่งที่ในทำความสะอาดไว้ บ้านเราทำความสะอาดไว้สะอาดมาก แต่ถ้าเราอยู่ในบ้านเรามันต้องสกปรก เพราะอะไร เพราะการดำรงชีวิตของเรา เราต้องมีสิ่งต่างๆ เราต้องใช้สอยมันต้องมีสิ่งสกปรก นี่ก็เหมือนกันเวลาเราว่าง มันว่างอย่างนั้นว่างเพราะอะไร เพราะมันยังไม่แสดงตัวใจ แต่ถ้ามันแสดงตัว เพราะการแสดงตัว ต้องมีจับได้ก่อน

การวิปัสสนา งานของวิปัสสนา เราว่าเราอยากวิปัสสนา วิปัสสนากัน วิปัสสนาที่ไหน วิปัสสนานี้มันต้องมีเหตุไฉน การขุดคุ้ย การค้นคว้าหาจำเลย การหาจำเลย แล้วเราจับต้องจำเลยได้ มันถึงจะเป็นการไต่สวนของศาล เพราะเราจะส่งฟ้องศาล นี่ก็เหมือนกัน ปัญญามันจะเกิดได้ต่อเมื่อเราไปเห็นหน้ากิเลส เราไปจับต้องกิเลสได้ ถ้าจับต้องกิเลสได้ เห็นไหม คุณติ เวลาเราประพฤติปฏิบัติกัน เวลาเราทำความสงบของใจ แล้วเราอยากพิจารณากาย พิจารณากาย ถ้ามันไม่เห็นกายทำอย่างไร?

ไม่เห็นกาย ถ้าครูบาอาจารย์ท่านบอกให้รำพึงกันก่อน คือเราต้องจุดประเด็น เราต้องให้จิตนี้มันจับต้องให้ได้ ถ้าจับต้องได้ จับประเด็นได้ ถ้าวิปัสสนาเข้าไป มันก็จะเป็น เหมือนกับเราจับ

จำเลยได้แล้ว ส่งฟ้องศาล ผ่านฟ้อง เราเรียกตัวเมื่อไรก็ได้ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราจับกามราคะได้ วิปัสสนาไปมันจะเห็นเป็นสภาวะบ่อยครั้งเข้า นี่การฝึกฝนได้สวนไปอย่างนี้ มันเป็นการวิปัสสนา วิปัสสนาเข้าไป ใคร่ครวญด้วยเหตุด้วยผลด้วยกรรมไง “ด้วยกรรม”

เพราะสิ่งที่เป็นกามราคะ โห้ชะ ทำให้เราเกิด เราตายมาก็ภพก็ชาติ เพราะสิ่งนี้ไม่ใช่หรือ ถึง ทำให้เราหลง ทำให้เราแหน หวงแหนข้อมูล หวงแหนความพอใจของจิต จิตมันพอใจขนาดไหน เราก็หวงแหนมันไว้ แต่ถ้าเราไปใคร่ครวญมัน สิ่งนี้มันเป็นโทษ หวงแหนไว้เป็นข้อมูล แล้วเอา ข้อมูลให้จิตมันต้องการ ให้จิตมันแสวงหา ข้อมูลอย่างนี้ ข้อมูลที่เป็นภัย เรารักษาไว้ทำไม ถ้าเราไม่ รักษาไว้ มันจะทำลายได้อย่างไร มันจะทำลายด้วยพลัง ด้วยกรรมไง “ธรรมานุภาพ”

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ที่ใจ

“ธรรมานุภาพ” คือธรรม สภาวะธรรมมันเกิด

“ปัญญา” ถ้ามันมีปัญญา มันมีสมาธิ มันก็เป็นธรรม ถ้ามันใช้สัญญา คือมันคิดบ่อยครั้งเข้า สมาธิอ่อนตัวลง มันจะเป็นสัญญา สัญญาก็คือข้อมูลไง ข้อมูลที่มันมีอยู่นี้ ก็คิดอย่างโดยสัญญา โดย กิเลสใจ เราถึงต้องวิปัสสนาไป ต้องวาง ถ้าวิปัสสนาแล้วมันไม่ทะลุ มันปล่อยวางไม่ได้ เราต้อง ปล่อยวางมาอย่างนี้ แล้วเรากลับมาพุทโธๆ กลับมาพุทโธเลย สร้างกำลังของเราขึ้นมา ให้มรรคมัน สามัคคี ให้มรรคมันสมบูรณ์ไง

“ศีล สมาธิ ปัญญา” ถ้าสมาธิมันสมควรของมัน แล้วเราย้อนกลับไปปัญญา ปัญญาจะทำลาย ทันทิ เพราะปัญญามันจะเห็นผลไง เห็นผลถ้าเราใช้ปัญญารอบหนึ่ง เราไปทำลายข้อมูลของเราที่ว่า สิ่งที่เป็นข้อมูล สิ่งที่เป็นสมบัติของเรา สิ่งที่เหมาะสมมาในใจ ชับสมมาในใจนี้ เราก็เป็นสมบัติของเรา สมบัติของเรานี้มันให้โทษกับเรา ให้โทษกับเรา เพราะถ้ามีสมบัติอย่างนี้ มันก็เป็นเรา เป็นเราเราก็ พิจารณาสมบัติของเรา สมบัติของเรา

ในเมื่อสมบัติของเราพอใจแล้ว เราว่าสิ่งนี้เปรียบเทียบกับ สิ่งที่ต้องการแสวงหาจาก ภายนอก ถ้าสิ่งที่เราเห็นข้อมูลของเรา เห็นความพอใจของเราว่า สิ่งนี้เป็นโทษ เราทำลายข้อมูลของ เรา เราทำลายสิ่งที่ความพอใจของเรา ทำลายสิ่งที่เกิดขึ้นจากเราที่เป็นกามราคะนี้ ถ้ากามราคะใน

จิตใจของเรามันขาดไปแล้ว มันจะเอาข้อมูลที่ไหนไปสืบทอดจากภายนอกล่ะ ในเมื่อมีข้อมูลก็เป็น
 ปฏิหารไม่ได้ตั้งใจ

ถ้าเป็นปฏิหาร กามราคะ ปฏิหารเกิดพร้อมกัน ถ้าไม่ไปสนใจก็เกิดโทสะ เกิดโทสะ เกิด
 โมหะ เพราะมันหลง มันหลงในตัวมันเองไง ทุกคนต้องรักเรา ปัญญาของเราต้องดีกับเรา ข้อมูลที่
 เป็นพิษเราก็คือเป็นข้อมูลที่ถูกต้องกับเรา ถ้าข้อมูลที่ถูกต้องกับเรามันก็ให้เราหลงไป หลงไป เราก็ค
 เสพข้อมูลของเรา นี่ไง มันเสพตัวมันเอง กามราคะมันเสพในใจของมันนะ

แต่เวลามันออกไป ถ้าพิจารณาเป็นอสุภะ อสุภะจากภายนอก สิ่งที่จิตออกไป เราเห็นว่า สิ่ง
 นี้เป็นของสวยของงาม สิ่งที่ปรารถนาของจิต ถ้ากำลังของจิตมันเกิดขึ้นมา แล้ววิปัสสนากายนะ
 โดยธรรมชาติ โดยทางธรรม สรรพสิ่งในโลกนี้มันอนิจจังทั้งหมด มันแปรปรวนทั้งหมด แล้ว
 แปรปรวนทั้งหมด แล้วสิ่งที่มีชีวิตมันดำรงชีวิตด้วยไออุ่น สิ่ง ไออุ่นมันเผาผลาญ ทำให้สิ่งนี้มัน
 ดำรงไว้ คนเราพอตาย ๓ วัน ๗ วัน มันต้องเน่า มันต้องพุงของของมัน

นี่ก็เหมือนกัน ขณะที่จิตมันเป็นวิปัสสนา มันย้อนออกไปเห็นสภาวะแบบนี้ แล้วสภาวะ
 แบบนี้มันก็จะ เป็นอสุภะ ถ้าจิตพิจารณาอสุภะ มันจะไปสนใจใจ ข้อมูลอย่างนี้ชอบไหม เราเข้าใจ
 ว่า สิ่งนี้เป็นแรงปรารถนา เป็นสิ่งที่มันความพอใจ เป็นของพอใจ เป็นสุขะ แต่ถ้าเป็นอสุภะเป็น
 ของที่ตรงกันข้าม สิ่งตรงกันข้ามด้วยอะไร? ด้วยปัญญาญาณ เห็นสภาวะแบบนี้มันก็ปล่อย ปล่อย
 ข้อมูลของเราเป็นข้อมูลพิษ ถ้าข้อมูลพิษทำให้เราหลงไหลไปกับมัน มันจะปล่อยของมันเข้ามา
 ปล่อยของมันเข้ามา

เราวิปัสสนาเข้าไปบ่อยครั้งเข้า บ่อยครั้งเข้า จนเข้ามาถึงใจ ทำลายข้อมูลจากใจนะ วิปัสสนา
 โดยกามราคะมันก็ข้อมูลจากใจ เพราะมันมีชั้นอันละเอียด ชั้นกับจิตไม่ใช่อันเดียวกัน จะต้อง
 แยกออกจากกันโดยสัจจะความจริง แยกโดยปัญญาญาณ ปัญญาญาณจะสมุจเฉตพหุหนคริน! ใน
 หัวใจนะ

แล้วฝึกซ้อม ฝึกซ้อมจิต จิตนี้มันฝึกซ้อม เราเคยไปสัมผัสสิ่งใดมา มันจะมีข้อมูลอย่างที่ว่า
 ทำลายข้อมูลแล้วยังมีข้อมูลอีกหรือ ข้อมูลที่ทำลายแล้ว มันทำลายฐานข้อมูล ฐานข้อมูลทำลายแล้ว
 นะ แต่สิ่งที่มันไม่เคยทำ ถ้ามันเคยทำ มันความชำนาญของมัน ความชำนาญของมัน มันทำโดย
 อัตโนมัตินี่ไง นี่ฐานนะ ต้องใช้ปัญญาใคร่ครวญ ใคร่ครวญความชำนาญโดยสัญชาตญาณ สิ่งนี้เป็น

เศษส่วนของใจ ใจมีเศษส่วนอยู่ อนาคต ๕ ชั้นนะ ทำลายสิ่งนี้เข้าไป จิตถึงที่สุด นี่ตั้งแต่ ๕ ชั้นขึ้นไปจนหมด หมด จิตนี้ว่างหมด จิตนี้ว่างหมด นี่พระที่ปฏิบัติติดตรงนี้มาก เพราะการทำลายเศษส่วน เข้าใจว่าเป็นมรรค ๔ ผล ๔ ตามจริงแล้ว พอเป็นมรรค ๔ ผล ๔

“อนาคต” เป็นอนาคต ไม่มีบ้าน ไม่มีเรือน ไม่มีกามราคะที่จะทำให้เกิดในโอรณะนี้อีก แต่มันมีผู้รู้ใจ ตัวผู้รู้ เวลาทำลายเศษส่วน คิดว่าผู้รู้โค่นทำลายแล้ว เพราะผู้รู้คือพลังงานของจิต พลังงานของจิตเป็นสัมมาสมาธิไซ้ใหม่ พลังงานของจิตแล้วปัญญาเกิดขึ้นจากใจ จากปัญญาจากภายใน จากมหาสติ-มหาปัญญา เราทำลายสิ่งต่างๆ เข้ามา ผู้รู้ พลังงานจากผู้รู้ แล้วทำลายขั้นจากในจิต พอทำลายมันก็ปล่อยเข้ามา

นี่ที่ว่า “ว่างๆ ว่างๆ” ผู้รู้มันรู้ว่าว่าง

ถ้ารู้ว่าว่าง ใครเป็นคนรู้ว่าว่าง?

ถ้ารู้ว่าว่าง ย้อนกลับไป นี้อวิชชาอยู่ตรงนี้

การจะหาอวิชชา การจะพ้นด้วยอวิชชา พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน สิ่งที่ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ต้องทำลาย ถ้าทำลายผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน คือทำลายอวิชชา อวิชชาละเอียดขนาดนั้นไง อวิชชาบังเงามาในจิตเดิมแท้ บังเงาในความส่องใส จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่ว่าง จิตดวงนี้ปฏิสนธิจิต ขณะที่เราทำลายแล้ว พระอนาคตายังต้องไปเกิดบนพรหม ถ้ายังหลงเชื่อความรู้สึกของตัวเอง ไปเกิดบนพรหมนะ

แต่ถ้ามีครูอาจารย์ จูงมือเข้าไปถึงจุดหมายปลายทาง แล้วพยายามเตือนสติให้ค้นคว้าไป ถ้ายังอ้าปาก ยังมีความรู้สึกอยู่ นี้อวิชชาอยู่ตรงนั้นนะ ถ้าอวิชชาอยู่ตรงนั้นมันละเอียดอ่อนขนาดที่ว่า ถ้ามันเข้าไปจับตัวอวิชชาได้ “ถ้า” ถ้ารู้นะพุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานมันเป็นธาตุ มันเป็นสสารอันหนึ่ง แล้วสสารอันนี้มันเข้าไปจับตัวมันเองได้ สิ่งที่เป็นจับตัวมันเองมันจะมีความแปลก สิ่งที่จับตัวได้มันก็เป็นความมหัศจรรย์อันหนึ่ง มหัศจรรย์มาก

ธาตุจับธาตุได้ ตัวธาตุจะไปจับตัวธาตุ ตัวธาตุอันนี้หรือหัตถมรรค สิ่งต่างๆ เข้าไปจับสิ่งนี้แล้วใช้วิปัสสนาญาณเข้าไป เห็นไหม ทำลายตรงนี้ไง ทำลายความรู้สึกอันนี้ ทำลายที่ว่าความว่างว่างอย่างนี้ ทำลายทั้งหมดไป พอทำลายสิ่งนี้ออกไป

อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

“นิพพาน” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใ้ฟองแรกเจาะไข่นี้ออกมานะ ขณะที่ใ้เจาะไข่นี้ออกไปแล้ว เห็นไหม โลกนี้เป็นสมมติ สมมติบัญญัติ วางธรรมและวินัยนี้ใ้เราก้าวเดินด้วยพุทธานุภาพ ด้วยความเคารพ ด้วยมรรค ด้วยความยึดมั่น ด้วยความที่เราเคารพครูบาอาจารย์ เพราะพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งของเรา เราฟังธรรมแล้วเราไม่เอากิเลสของเราเข้าไปตัดสิน เราประพฤติปฏิบัติแล้วเอาสิ่งสัจจะความจริง สันติภูมิจึงเป็นผู้ตัดสิน ทำสิ่งนี้เข้าไป

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะ วันวิสาขบูชา เกิด ประสูติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วตรัสรู้ธรรมนะ “ตรัสรู้ธรรม” ธรรมที่ไม่มีใคร เกิด ตรัสรู้เองโดยชอบ ไม่มีใครบอกกล่าว แล้วเผยแผ่ธรรมนะ ถึงที่สุดวันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรีนิพพาน คือตายจาก กิเลสตายตั้งแต่ตรัสรู้ธรรม แล้วเวลาจะทิ้งธาตุขันธ์นะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปนิพพาน เห็นไหม เทวดาสิ่งต่างๆ มาเฝ้ากันมหาศาลเลย เทวดานะ

พระพ้ดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่ ถวายการพ้ดอยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกใ้หลบ หลบเพราะอะไร เพราะเทวดาเขาอยากเห็นไง เทวดา อินทร์ พรหม มนุษย์ต่างๆ อยากเฝ้า อยากเห็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะที่จะทำหน้าที่ จะเสียชีวิตยัง “ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย” ยังเทศนาว่าการตลอดเวลา

เพราะการเกิดการตาย มันเป็นสมมติไง ธรรมขณะที่ธรรมนี้ถึงที่สุดแล้ว จะถึงวิมุตติ วิมุตติคือมันพ้นออก ใจนี้พ้นออกจากกิเลสทั้งหมด สิ่งที่เหลืออยู่คือเศษส่วนไง สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่ มีธาตุขันธ์ สิ่งนี้เป็นเศษส่วน เพราะใจที่หลุดพ้นออกไปมันเป็นความมหัศจรรย์มาก ทั้งๆที่มีชีวิต แต่ใจมันไม่รับ ไม่ยอมรับสิ่งต่างๆ ในวัฏฏะนี้เลย มันเป็นส่วนหนึ่งของมันต่างหาก ส่วนหนึ่งของมันต่างหากนะ

สิ่งนี้เป็นวิมุตติ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงได้ไม่กลัวตายเลยยังงั้ ไม่กลัวตาย ไม่กลัวสิ่งต่างๆ ทั้งสิ้น ขณะที่ตาย ก็ทำหน้าที่ตาย เทศนาว่าการตลอด เทวดา อินทร์ พรหมตลอดอย่างเรา คูสิ คนกลัว ขนาดที่ว่าคนกลัวผีนะ ไม่กล้าเข้าไปในที่มืดเลย เพราะมันจินตนาการไป แล้วถ้าคนกล้าละ คนกล้า กล้าจน กล้าจนบ่้น กล้าจนว่าสิ่งนั้นไม่มี กล้าเพราะมีความกล้าหาญ ถึงทำอะไรโดยโหตะ โดยทำอะไรโดยความเชื่อมั่นตัวเอง

มันก็เป็นความผิดเพราะอะไร เพราะมันเป็นมมงาน เพราะมันมีความลึกลับสงสัย เพราะมันมีความไม่รู้แจ้งในหัวใจ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่กลัว ไม่ใช่กลัวเลย ไม่เคยกลัวตายเลย ไม่กลัวสิ่งต่างๆทั้งสิ้น แล้วก็ไม่ได้กลัว ไม่ได้กลัวด้วยความไม่รู้ใจ แต่รู้จริง รู้จริง เห็นใหม่ ห่วงมาก วางธรรมและวินัยไว้ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามภิกษุนะ

“ภิกษุทั้งหลาย อยู่หน้าเรามีสิ่งต่างๆ ให้ถาม”

ถ้าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ทุกคนจะเสียใจ ว่าอยู่ต่อหน้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ไม่ได้ถาม ไม่ได้สิ่งต่างๆ แต่ด้วยความเคารพ ด้วยความรัก ด้วยความเป็นไป จะไม่มีใครไปถามสิ่งใดๆ มองแต่ด้วยความสลดใจ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คิณนี้จะเป็นคนที่ท่านจะต้องดับขันธนิพพานไป ถึงที่สุด

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงอยู่ด้วยความไม่ประมาทเถิด”

“ภิกษุทั้งหลาย พิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด” นี่เตือนไว้เป็นครั้งสุดท้ายนะ

“พุทธานุภาพ” แล้วเราเชื่อมั่น เราประพฤติปฏิบัติ เราเป็นภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากธรรมและวินัยไว้ ถ้าภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เข้มแข็ง เข้มแข็งที่ไหน ถ้าเข้มแข็งต้องเข้มแข็งในหัวใจ หัวใจจะเข้มแข็งได้ต้องรู้จริง หัวใจจะเข้มแข็งได้ ต้องมีการประพฤติปฏิบัติ ต้องมีขณจิต ต้องมีความเป็นไปของจิต จิตมันจะพัฒนาเป็นขั้นตอนเข้ามา แล้วมันจะมีความมองอาจ มันจะมีความกล้าหาญ ไม่เคยกลัวสิ่งใดเลย

ใครจะถามปัญหา ใครต้องการสิ่งใด นี่มันสืบได้ มันตอบได้ แต่ถ้าเราไม่รู้จริง...กลัวมาก กลัวการโต้ตอบ กลัวการ...เพราะอะไร เพราะเรายังสงสัย เรายังลังเล แล้วเราจะเอาอะไรไปตอบเขา แต่ถ้ามันไม่มีความสงสัย มันมีความเป็นไป เห็นใหม่ พุทธานุภาพขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสรู้เองโดยชอบ สวาง-สวางกะเดินตามรอย แล้วจะเห็นธรรม เห็นธรรมตามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพุทธานุสติ เอวัง